

**بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور
۳۵. بودجه بخش میراث فرهنگی،
صنایع دستی و گردشگری**

معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی
دفتر: مطالعات آموزش و فرهنگ

دوره یازدهم - سال اول
شماره ثبت: ۳۰۰
شماره چاپ:
تاریخ چاپ:
کد موضوعی: ۲۷۰
شماره مسلسل: ۱۷۳۴۲
دی‌ماه ۱۳۹۹

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۳	مقدمه
۳	بررسی مجموع اعتبارات فصول میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۵	بررسی تبصره‌های مرتبط با حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ ...
۸	تطبيق لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با قانون برنامه ششم توسعه
۱۰	تحلیل اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۱۷	جمع‌بندی
۱۸	پیشنهاد‌های بودجه‌ای
۲۱	پیوست
۲۵	منابع و مأخذ

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور
۳۵. بودجه بخش میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

چکیده

- مجموع اعتبار سه فصل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ برابر با برابر با ۱۴,۴۴۸,۹۲۴ میلیون ریال است (۱۰/۵۶ درصد از مجموع اعتبارات امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری). از مجموع اعتبار سه فصل مزبور بیشترین میزان بودجه به ترتیب متعلق به فصل میراث فرهنگی (۶۴ درصد)، فصل گردشگری (۲۵ درصد از مجموع سه فصل) و درنهایت فصل صنایع دستی (۱۱ درصد) است.
- بند «ب» تبصره «۸» (احیای بافت‌های فرسوده و تاریخی از محل منابع داخلی و یا تهاتر اراضی و املاک متعلق توسط وزارت راه و شهرسازی)، بند «و» تبصره «۹» (افزوده شدن گردشگری به قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه‌یافته)، ردیف ۱۵ جدول ذیل تبصره «۱۴» (در نظر گرفتن حق بیمه سهم دولت برای قالببافان و شاغلان صنایع دستی شناسه‌دار)، بند «الف» تبصره «۱۸» (اضافه شدن وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به دستگاه‌های بهره‌مند از مفاد تبصره)، بند «ن» تبصره «۶» (مشخص کردن سهمی از عوارض خروج برای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی)، از جمله رویکردهای تبصره‌ای ماده‌واحد به حوزه‌های مربوطه است.
- با نگاهی به مواد (۲)، (۹۷)، (۹۸)، (۹۹) و (۱۰۰) قانون برنامه ششم توسعه، ردپای این مواد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به‌خوبی قابل شناسایی است؛ اگرچه مواردی نظیر توجه به توسعه امکانات، فعالیت‌های فرهنگی و خدمات زیارتی در قطب‌های زیارتی و گردشگری مذهبی (ماده (۹۷))، تعیین بودجه برای تحقق وظایف دستگاه‌های اجرایی در حوزه‌های سه‌گانه (بند «الف» ماده (۹۸)) و نادیده گرفتن مفاد سند توسعه راهبردی گردشگری (بند «الف» ماده (۱۰۰))، مغفول مانده است.
- بودجه وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، معادل ۱۳,۹۴۳,۲۲۴ میلیون ریال در نظر گرفته شده که نسبت به اعتبار وزارت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹، در حدود ۲ درصد کاهش داشته است. بودجه تمامی دستگاه‌های مرتبط با وزارت شامل پژوهشگاه میراث فرهنگی گردشگری (۳۲/۱۴ درصد)، مرکز مطالعاتی منطقه‌ای حفظ میراث فرهنگی ناملموس در آسیای میانه و غربی (۳۳/۳۳ درصد) و شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی (۳۳/۳۳ درصد)، با افزایش همراه است.

- مجموع اعتبارات هزینه‌ای وزارت و دستگاه‌های تابعه برابر با ۶,۷۸۴,۱۳۸ میلیون ریال است که از هیجده برنامه اصلی تشکیل شده است. در این بین، سه برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث منقول، ناملموس، طبیعی و فرهنگی (با سهم ۲۱ درصد)، برنامه جذب گردشگران ورودی (با سهم ۱۹ درصدی) و برنامه گسترش خدمات موزه‌ای (با سهم ۱۴ درصدی)، بیشترین اعتبار هزینه‌ای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی را به خود اختصاص داده اند.

اما به لحاظ تغییرات در میزان اعتبارات برنامه‌های یاد شده، غالب برنامه‌ها با افزایش میزان بودجه همراه بوده‌اند. در این میان، برنامه احیا و رشد تولیدات صنایع دستی (۵۰/۲۲ درصد)، برنامه توسعه گردشگری داخلی (۴۴/۴۸ درصد) و برنامه توسعه دولت الکترونیک (۳۷/۴۶ درصد)، بیشترین میزان رشد را داشته‌اند. تنها سه برنامه توسعه سرمایه‌گذاری گردشگری (۳۹/۰۹- درصد)، برنامه حمایت از توسعه صادرات صنایع دستی (۳۴/۹۲- درصد) و برنامه توسعه گردشگری پایدار (۲۱/۰۵- درصد)، با کاهش در اعتبارات همراه بوده‌اند.

برنامه جذب گردشگران ورودی (۱,۱۴۸,۸۰۰ میلیون ریال) به کشور علی‌رغم افزایش در میزان بودجه، با توجه به اهداف تعریف شده در اسناد بالادستی در این خصوص و تغییرات نرخ ارز در یک‌سال اخیر، به نظر پاسخگو نیست. در خصوص برنامه توسعه گردشگری داخلی (۵۸۷,۲۲۷ میلیون ریال) با توجه به گزارشات سازمان‌های جهانی در خصوص اهمیت گردشگری داخلی در احیا مجدد این صنعت پس از شیوع بیماری کرونا در طی سال آتی، به نظر این بودجه کفایت نکرده و تدابیر لازم در خصوص حمایت از فعالین صنعت را در نظر نگرفته است.

- اعتبار طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ذیل وزارتخانه مذکور در برآورد سال ۱۴۰۰ معادل ۷,۵۰۲,۵۶۰ میلیون ریال است که نسبت به قانون سال ۱۳۹۹ معادل ۲۷/۱۱ درصد رشد داشته است. اقدام اجرای طرح جامع فناوری و اطلاع‌رسانی، برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول، ناملموس، طبیعی و فرهنگی، گسترش خدمات موزه‌ای، برنامه توسعه گردشگری داخلی، برنامه احیا و رشد تولیدات صنایع دستی و برنامه پژوهش‌های کاربردی در زمینه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، از جمله مواردی هستند که به آنها اعتبار تملک سرمایه‌ای تعلق گرفته است.

- مجموع اعتبارات ردیف‌های متفرقه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ برابر با ۳۱۱,۶۰۰ میلیون ریال است. درآمد حاصل از صدور و تمدید مجوزها یا اخذ جرائم موضوع قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی («۷۰») ردیف متفرقه (۵۳۰۰۰۰) و ایجاد و راه‌اندازی بازارچه‌های صنایع دستی (جزء «۸۳» ردیف متفرقه (۵۵۰۰۰۰) به لایحه بودجه سال آتی، اضافه شده‌اند.

- بی‌توجهی در برخی موارد به اسناد و قوانین بالادستی نظیر قانون حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی (مصوب ۱۳۹۶/۱۰/۲۶)، قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی -

فرهنگی (مصوب ۱۳۹۸/۴/۲) و سند راهبردی توسعه گردشگری، مشهود است. علاوه بر این، عدم بازدهی مطلوب برخی برنامه‌ها با وجود تکرار در ردیف بودجه‌های هزینه‌ای وزارت، نظیر ایجاد نظام حساب‌های اقماری گردشگری و همچنین عدم در نظرگیری بودجه هزینه‌ای برای دستگاه‌های دیگر موظف براساس متن قانون و اسناد موجود در لوایح بودجه، از جمله مسائل کلیدی قابل طرح در اعتبارات می‌باشد که نه تنها در خصوص لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، بلکه در مورد لوایح بودجه‌ای پیشین نیز قابل طرح است. در مجموع می‌توان با اصلاح و الحاق در برخی از تبصره‌های ماده‌واحد (تبصره «۱»، «۸»، «۱۰»، «۱۴» و «۱۶»)، حمایت بودجه‌ای در حوزه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی را تقویت کرد.

مقدمه

با توجه به گذشت یک‌سال از تغییر ساختار حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از یک سازمان باعنوان معاونت رئیس‌جمهور به وزارتخانه که نشان‌دهنده اراده حاکمیت برای توجه بیش‌ازپیش به این حوزه بود و همچنین در این راستا سند توسعه گردشگری کشور در شهریورماه سال جاری (۱۳۹۹) به‌عنوان مصوبه هیئت محترم وزیران ابلاغ گردید لکن در این راستا نظام بودجه‌ریزی این حوزه متناسب با تحولات متناسب با تحولات مزبور نیست. بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نشان‌دهنده این امر است که ساختار کلی بودجه‌ریزی در حوزه‌های مرتبط با وزارتخانه ایجاد شده، دچار تغییرات چندانی نشده و به‌عبارتی شاکله کلی خود را بر مبنای سنوات گذشته حفظ کرده است. گزارش حاضر به بررسی و تحلیل وضعیت اعتبارات میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در سال ۱۴۰۰ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۳۹۹ می‌پردازد. در این راستا سعی بر آن شده است که با تبیین و تفسیر بخش‌های مختلف بودجه وزارتخانه و دستگاه‌های ذی‌ربط، تصویری شفاف از آن ارائه شود.

بررسی مجموع اعتبارات فصول میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی^۱

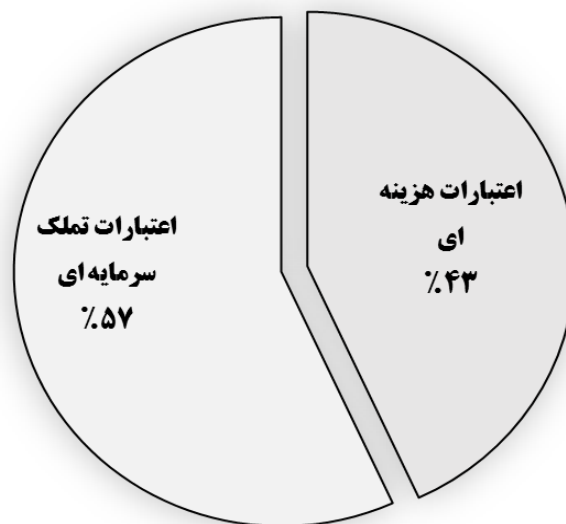
برای امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری، اعتباری معادل ۱۳۶،۷۲۹،۷۱۶ میلیون ریال (حدود ۱۳ هزار میلیارد تومان) در نظر گرفته شده است.^۲ امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری به هشت فصل تقسیم شده که سه فصل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، از آن جمله است. مجموع اعتبار در نظر گرفته شده برای سه فصل مزبور برابر با ۱۴،۴۴۸،۹۲۴ میلیون ریال است (۱۰/۵۶ درصد از مجموع اعتبارات امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری). در این میان، از مجموع اعتبار سه فصل میراث فرهنگی،

۱. به جدول شماره ۱ در پیوست مراجعه شود.

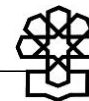
۲. با احتساب اعتبارات یارانه‌ای است.

گردشگری و صنایع دستی، ۶،۲۳۶،۳۳۸ میلیون ریال اعتبارات هزینه‌ای (حدود ۴۳ درصد) و ۸،۲۱۲،۵۸۶ میلیون ریال اعتبارات عمرانی (حدود ۵۷ درصد)، است.

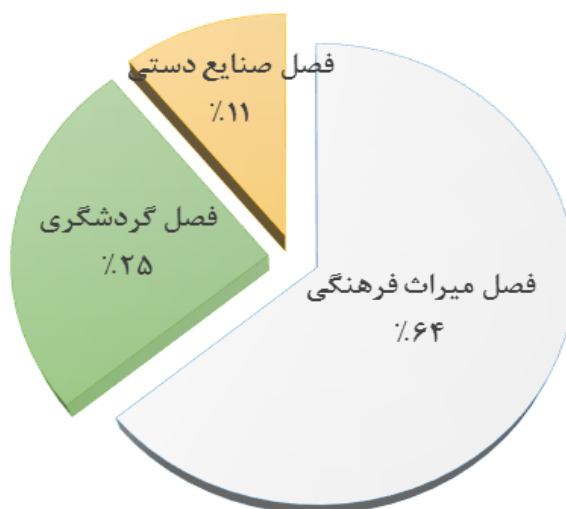
نمودار ۱. سهم اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مجموع اعتبارات سه فصل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

در میان سه فصل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، بیشترین میزان بودجه به ترتیب متعلق به فصل میراث فرهنگی با ۹،۲۳۶،۶۰۰ میلیون ریال (۶۴ درصد از مجموع سه فصل) است و پس از آن فصل گردشگری با ۳،۶۶۲،۳۲۴ میلیون ریال (۲۵ درصد از مجموع سه فصل) می‌باشد. فصل صنایع دستی با ۱،۵۵۰،۰۰۰ میلیون ریال (۱۱ درصد از مجموع سه فصل) کمترین اعتبار را در میان سه فصل مزبور داراست.

نمودار ۲. سهم فصل‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری از مجموع اعتبارات سه فصل در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

بررسی تبصره‌های مرتبط با حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

تبصره «۸»

بند «ب»- به دولت اجازه داده می‌شود برای عملیات آماده‌سازی، محوطه‌سازی، تأمین خدمات روبنایی و زیربنایی و تکمیل واحدهای مسکن مهر، طرح‌های بازآفرینی شهری و احیای بافت‌های فرسوده و تاریخی، مصلی تهران و همچنین طرح اقدام ملی تأمین مسکن، اقداماتی را به شرح زیر به عمل آورد:

۱. وزارت راه و شهرسازی (از طریق شرکت مادر تخصصی عمران شهرهای جدید و سازمان ملی زمین و مسکن و شرکت بازآفرینی شهری) مجاز است تا سقف بیست هزار میلیارد (۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل منابع داخلی و یا تهاتر اراضی و املاک متعلق به شرکت‌های فوق‌الذکر را به قیمت کارشناسی یا فروش از طریق مزایده مشروط به حفظ کاربری بعد از واگذاری و با سازوکار گردش خزانه صرف اجرای طرح‌های فوق کند. پنج هزار میلیارد (۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از اعتبار فوق صرف احیای بافت‌های تاریخی می‌شود.

تبصره «۹»

بند «و»- به منظور ارتقای شاخص‌های علمی، پژوهشی، فناوری، مهارتی و همچنین گردشگری اعتبارات قانون استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه‌یافته مصوب ۱۳۹۳/۰۷/۳۰

با اصلاحات و الحاقات بعدی قابل اختصاص به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای، جهاد دانشگاهی و گردشگری مستقر در استان نیز است. تبصره «۱۴»

در اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی و با هدف تحقق عدالت، کاهش فقر مطلق و توسعه بهداشت و سلامت مردم و همچنین معطوف نمودن پرداخت یارانه به خانوارهای نیازمند و در اجرای ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه، تمامی دریافتی‌ها (منابع) مندرج در جدول ذیل به استثنای عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، منابع حاصل از فروش آب و برق، حق بیمه مشترکین گاز طبیعی و عوارض گازرسانی (به ترتیب موضوع ماده (۱۲) و ماده (۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)) به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود و پس از تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور، مطابق جدول ذیل هزینه می‌شود:

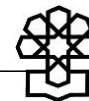
۶۵.۰۰۰ (میلیارد ریال)	اجرای سایر اهداف مندرج در ماده (۳۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه، اجرای مواد (۸) تا (۱۱) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها، حق بیمه سهم دولت اقشار خاص (از جمله رانندگان حمل‌ونقل درون و برون‌شهری، <u>قالیبافان و شاغلان صنایع دستی شناسه‌دار</u> و زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست) کمک به رزمندگان معسر	ردیف «۱۵»
--------------------------	---	--------------

تبصره «۱۸»

بند «الف» - به دولت اجازه داده می‌شود اعتبارات مندرج در جدول تبصره «۱۴» این قانون را در قالب وجوه اداره شده، یارانه نرخ سود، کمک بلاعوض با تسهیلات بانکی حسب مورد ترکیب و برای اجرای برنامه‌های جهش تولید، ایجاد اشتغال مولد و تثبیت اشتغال موجود، کمک به کسب و کارهای آسیب‌دیده از بیماری کووید ۱۹، اجرای سیاست‌های بازار کار و تکمیل اجرای برنامه‌های بند «الف» تبصره «۱۸» قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ کل کشور هزینه کند.

برنامه‌های موضوع این بند به پیشنهاد مشترک هریک از دستگاه‌های اجرایی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می‌شود و به تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور می‌رسد.

آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت، ارتباطات و فناوری اطلاعات، جهاد کشاورزی، کشور و میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره «۶»

بند «ن» - جزء «۱»: در سال ۱۴۰۰ عوارض خروج از کشور موضوع ماده (۴۵) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷/۰۲/۱۷ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن برای زائران عتبات و مرزنشینان برای یکبار در طول سال براساس قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی اخذ می‌شود. افراد مرزنشین موضوع این بند به کسانی اطلاق می‌شود که ساکن در روستاها و شهرهای مرزی هستند؛ بررسی و تأیید این موضوع براساس سامانه بانک اطلاعات مرزنشینان وزارت کشور مبتنی بر شماره ملی و کد پستی افراد مذکور خواهد بود.

جزء «۲»: زائران اربعین که از تاریخ چهارم شهریورماه ۱۴۰۰ تا دوم مهرماه ۱۳۹۹ از مرزهای زمینی به مقصد کشور عراق از کشور خارج می‌شوند از پرداخت عوارض خروج معاف هستند.

مجموع درآمد پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ از این محل ۱,۱۰۲,۳۷۲ میلیون ریال است؛ که در حدود ۱۶ برابر کاهش در اعتبار نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹، داشته است. اما نکته قابل تأمل اینجاست که تعیین سهم درصدی از مجموع عوارض مورد نظر در کنار سهم ریالی (۸۰۰,۰۰۰ ریال)، می‌تواند در شفافیت میزان دقیق دریافتی وزارتخانه از محل این عوارض، کمک‌کننده باشد.

جدول ۱. تغییرات جدول ۱۶ ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹

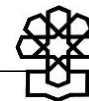
(ریال)

موضوع تعرفه	قانون بودجه ۱۳۹۹	لایحه بودجه ۱۴۰۰
الف) عوارض خروج برای هر نفر	۲,۶۴۰,۰۰۰	۲,۶۴۰,۰۰۰
ب) عوارض خروج زائران حج تمتع و عمره	۱,۳۲۰,۰۰۰	۱,۳۲۰,۰۰۰
ج) عوارض خروج هوایی زائرین عتبات عالیات	۴۵۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰
د) عوارض خروج زمینی و دریایی عتبات عالیات	۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰
زائرین اربعین از تاریخ ۴ شهریورماه ۱۴۰۰ تا ۲ مهرماه ۱۴۰۰ که از مرزهای زمینی به مقصد کشور عراق از کشور خارج می‌شوند از پرداخت عوارض خروج معاف می‌باشند.	معاف	معاف
ارقام پیش‌بینی شده در جزء «الف» و «ب» این بند برای سفرهای دوم به میزان ۵۰ درصد و سفرهای سوم و بیشتر به میزان ۱۰۰ درصد افزایش خواهد یافت.		
در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ مبلغ هشتصد هزار (۸۰۰,۰۰۰) ریال از عوارض خروجی برای توسعه زیرساخت‌ها و تأسیسات گردشگری و حمایت از بخش میراث فرهنگی و صنایع دستی اختصاص داده می‌شود.		

تطبيق لايحه بودجه سال ۱۴۰۰ با قانون برنامه ششم توسعه

توسعه گردشگری، حمایت از صنایع دستی و صیانت از میراث فرهنگی از جمله مواردی است که به صراحت در سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه (بند «۵۰» و «۵۱») مورد تأکید قرار گرفته است. در ماده (۲) قانون این برنامه نیز، موضوع گردشگری و بافت‌های تاریخی به عنوان موضوعات دارای اولویت در طول دوران اجرای قانون برنامه ششم توسعه، مطرح شده است. با بررسی محتوای لایحه پیشنهادی با قانون برنامه و انتظاراتی که این قانون در مواد (۲)، (۹۷)، (۹۸)، (۹۹) و (۱۰۰) در حوزه گردشگری دارد، می‌توان دریافت که با وجود همسویی کلی لایحه ارائه شده با قانون، لکن این لایحه انتظارات مورد نظر قانون برنامه را مرتفع نمی‌کند.

۱. لایحه بودجه پیشنهادی سال ۱۴۰۰، در راستای بند «ب» ماده (۲) قانون برنامه ششم توسعه، موضوع بازآفرینی و احیای بافت‌های تاریخی را در تبصره «۸» ماده واحده، مورد توجه قرار داده است.
۲. لایحه بودجه پیشنهادی در ارتباط با بند «ب» ماده (۹۷) قانون برنامه ششم در خصوص «توسعه امکانات، فعالیت‌های فرهنگی و خدمات زیارتی در قطب‌های زیارتی و گردشگری مذهبی»، اعتباری را پیش‌بینی نکرده است.
۳. لایحه پیشنهادی پیش‌بینی اعتباری خاصی را برای تحقق جزء «۱» بند «الف» ماده (۹۸) قانون برنامه ششم ذیل برنامه‌های هیچ‌یک از دستگاه‌های اجرایی منظور نکرده است و این از نقاط ضعف لایحه محسوب می‌شود.
۴. مقایسه تطبیقی میان لایحه بودجه پیشنهادی با انتظارات ذیل بند «ب» ماده (۹۸) مبنی بر «مستندسازی، حفاظت و مرمت و معرفی میراث فرهنگی (اعم از ملموس و ناملموس) میراث طبیعی، ایجاد شهرهای جهانی صنایع دستی و احیای هنرهای سنتی در حال زوال در حوزه فرهنگ و تمدن ایرانی» نشان می‌دهد این موارد در لایحه پیشنهادی مورد توجه قرار گرفته است، اما با ظرفیت‌های کشور در این حوزه فاصله دارد. دو برنامه‌ی تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول و ناملموس طبیعی و فرهنگی (کد ۱۷۰۴۰۰۲۰۰۰) و برنامه طراحی و ترویج صنایع دستی (کد ۱۷۰۷۰۰۲۰۰۰) در این رابطه از محل اعبارات هزینه‌ای و تملک سرمایه‌ای، دریافتی دارند.
۵. ماده (۹۹) قانون برنامه توسعه مبنی بر «تهیه و اجرای طرح بهسازی و احیای حداقل ۳۰۰ روستای دارای بافت با ارزش تاریخی و فرهنگی و روستاهای هدف گردشگری از محل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای» در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به صورت مستقیم مورد توجه قرار نگرفته است، اما در برنامه تملک سرمایه‌ای برنامه توسعه گردشگری داخلی (کد ۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰)، اقداماتی در نظر گرفته شده است که می‌توان در این خصوص به کار گرفته شود.

۶. با توجه به اینکه تحقق بند «الف» ماده (۱۰۰) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر تدوین سند راهبردی توسعه گردشگری تا پایان سال اول برنامه ششم توسعه، این سند در شهریورماه سال جاری (۱۳۹۹) به تصویب هیئت وزیران رسیده و ابلاغ شد، لکن متناسب با این سند تغییری در بودجه پیشنهادی وزارتخانه ایجاد نشده است.

۷. تصریح جزء «۲» بند «الف» ماده (۱۰۰) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر «اختصاص یارانه و تسهیلات مالی در چارچوب بودجه سنواتی» و اهمیت این موضوع در توسعه گردشگری برای جذب و حفظ سرمایه‌گذاری در این حوزه و نیز تصریح جزء «۳» بند «الف» ماده مذکور مبنی بر تدبیر اقدامات حمایتی در قالب بودجه سنواتی برای توسعه زیرساخت‌ها و حمایت از بخش خصوصی و سرمایه‌گذاری، در بند «الف» تبصره «۱۸» از محل اعتبارات یارانه ای جدول تبصره «۱۴»، به‌عنوان یکی از موضوعات ذیل این بند عنوان شده است. علاوه بر این، در ذیل برنامه توسعه گردشگری داخلی (کد ۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰) نیز اقداماتی در این خصوص، دیده شده است.

۸. لایحه بودجه پیشنهادی، برنامه و فعالیتی برای تحقق بند «ب» ماده (۱۰۰) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر «ساماندهی گردشگری جنگل‌های شمال و شمال غرب کشور و زاگرس و سواحل مکران» منظور کرده است که حجم اعتبار پیش‌بینی شده برای آن بسیار ناچیز است. اگرچه فعالیت‌هایی تحت عناوین توسعه گردشگری ساحلی (کد ۱۷۰۶۰۰۴۰۰۲) و تأمین زیرساخت و ساماندهی سواحل شمال و جنوب کشور (۱۷۰۶۰۰۲۰۰۱ و ۱۷۰۶۰۰۲۰۰۱) در اعتبارات هزینه‌ای و تملک سرمایه‌ای دیده شده است، اما عدم قید لفظ مشابه قانون بودجه سال ۱۳۹۹ موجب شده تا بحث جنگل‌ها، نادیده گرفته شود.

۹. بند «ت» ماده (۱۰۰) قانون برنامه ششم توسعه در خصوص موزه‌های هیئت امنایی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در ذیل برنامه تدمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول و ناملموس طبیعی و فرهنگی (کد ۱۷۰۴۰۰۲۰۰۰)، مورد توجه قرار گرفته است.

همچنین در این بخش می‌توان به عدم بهره‌مندی از فرصت‌ها توسط وزارتخانه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از ظرفیت‌های قانونی که قانون برنامه ششم توسعه در اختیار این وزارتخانه قرار داده بود اشاره کرد. از جمله این موارد:

- عدم تهیه و الحاق پیوست تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری برای کلیه طرح‌های توسعه‌ای بزرگ ملی و منطقه ای (جزء «۱» بند «الف» ماده (۱۰۰))؛
- عدم تهیه طرح ساماندهی گردشگری جنگل‌های شمال و شمال غرب و زاگرس و سواحل شمال و جنوب تا پایان سال اول برنامه (بند «ب» ماده (۱۰۰))؛
- عدم اجرای و اقدام اساسی در خصوص تمهیدات و اقدامات قانونی جهت مدیریت یکپارچه و جامع میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری تا پایان سال اول (بند «پ» ماده (۱۰۰))

— عدم اقدام روشن در جهت واگذاری بخشی از امور تصدی‌گری به تشکل‌های حرفه‌ای و تخصصی
(بند «ث» ماده (۱۰۰))

تحلیل اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی^۱

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (کد ۱۱۳۷۰۰)، از چهار بخش وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی و مرکز مطالعاتی منطقه‌ای حفظ میراث فرهنگی ناملوس در آسیای میانه و غربی تشکیل شده است. بودجه وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تنهایی برای سال ۱۴۰۰ معادل ۱۳,۹۴۳,۲۲۴ میلیون ریال در نظر گرفته شده است که در حدود ۴۳ درصد (۶,۰۱۱,۱۳۸ میلیون ریال) آن را اعتبارات هزینه‌ای و در حدود ۵۷ درصد (۷,۹۳۲,۰۸۶ میلیون ریال) آن را اعتبارات عمرانی تشکیل داده است.

مجموع اعتبار وزارت نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹، در حدود ۲ درصد افت داشته است. این امر را شاید بتوان ناشی از کاهش ۱۰/۰۷ درصدی اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت مزبور نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ دانست. این درحالی است که اعتبارات هزینه‌ای برای سال پیش‌روی با افزایشی ۱۱/۱۳ درصد، همراه خواهد بود. بودجه تمامی دستگاه‌های مرتبط با وزارت شامل پژوهشگاه میراث فرهنگی گردشگری (۳۲/۱۴ درصد)، مرکز مطالعاتی منطقه‌ای حفظ میراث فرهنگی ناملوس در آسیای میانه و غربی (۳۳/۳۳ درصد) و شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی^۲ (۳۳/۳۳ درصد)، با افزایش همراه است.

الف) تحلیل اعتبارات هزینه‌ای^۳

مجموع اعتبارات هزینه‌ای وزارت و دستگاه‌های تابعه برابر با ۶,۷۸۴,۱۳۸ میلیون ریال است که از هیچ‌ده برنامه اصلی^۴ تشکیل شده است. در این بین، سه برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث منقول، ناملوس، طبیعی و فرهنگی (با سهم ۲۱ درصد)، برنامه جذب گردشگران ورودی (با سهم ۱۹ درصدی) و برنامه گسترش خدمات موزه‌ای (با سهم ۱۴ درصدی)، بیشترین اعتبار هزینه‌ای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی را به خود اختصاص داده‌اند.

۱. به جدول شماره ۲ در پیوست مراجعه شود.

۲. این شرکت با کد ۲۸۴۱۰۰، دارای مصوبه واگذاری است.

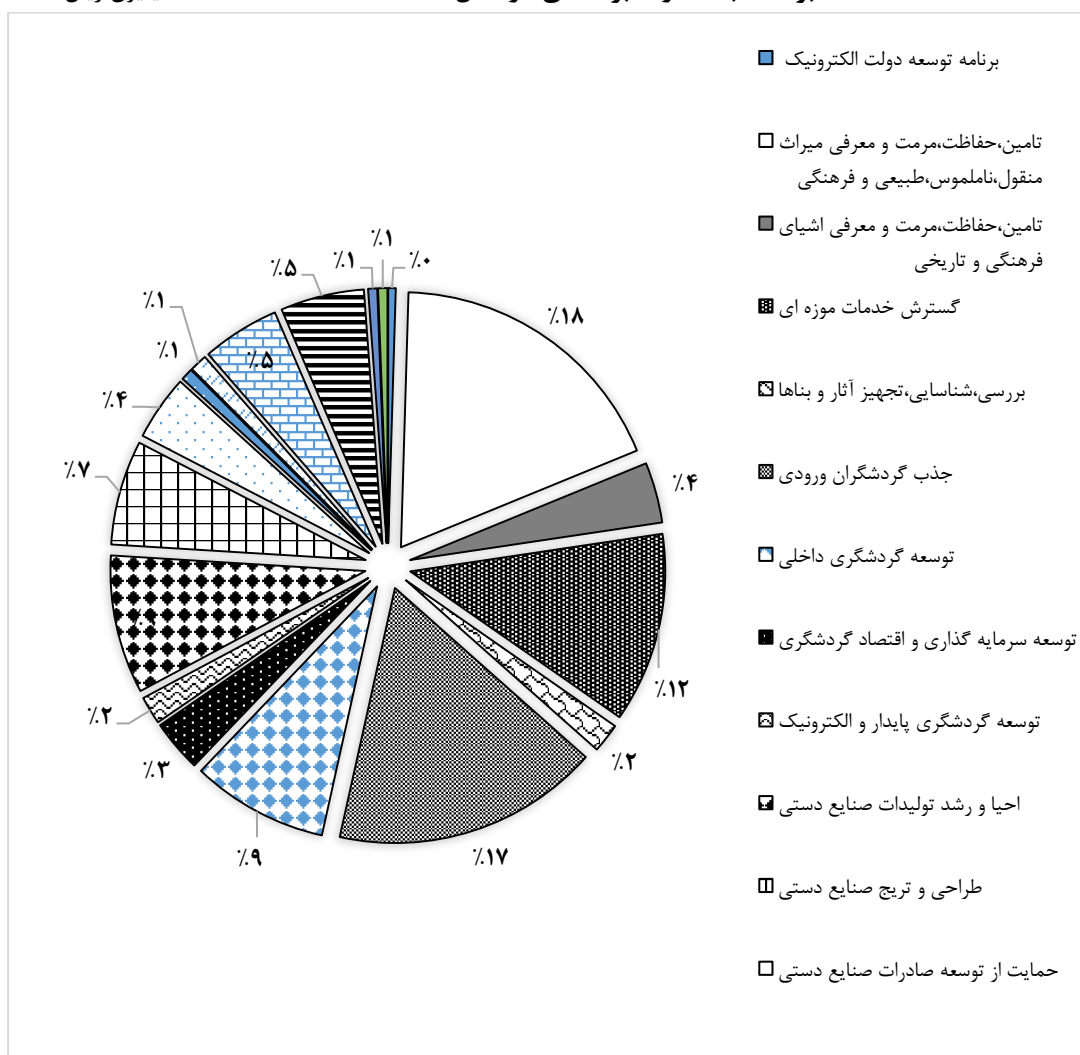
۳. به جدول شماره ۲ در پیوست مراجعه شود.

۴. برنامه پژوهش‌های کاربردی در زمینه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی هم در ذیل وزارت و هم در ذیل پژوهشگاه اعتبار دریافت می‌کند و بنابراین دوبار در شمارش برنامه‌ها، آورده شده است.

نمودار ۳. سهم برنامه‌های اصلی ذیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

بر حسب مصارف برنامه‌ای در سال ۱۴۰۰ (میلیون ریال)

به نظر می‌رسد در تعداد و عناوین برنامه‌های اصلی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹، تغییر محسوسی به وجود نیامده است. تنها برنامه توسعه سرمایه‌گذاری و اقتصادی گردشگری (کد ۱۷۰۶۰۰۳۰۰۰) به برنامه توسعه سرمایه‌گذاری گردشگری و برنامه توسعه گردشگری پایدار و الکترونیک (کد ۱۷۰۶۰۰۴۰۰۰) به برنامه توسعه گردشگری پایدار، تغییر عنوان داده‌اند.

اما به لحاظ تغییرات در میزان اعتبارات برنامه‌های یاد شده، غالب برنامه‌ها با افزایش میزان بودجه همراه بوده‌اند. در این میان، برنامه احیا و رشد تولیدات صنایع دستی (۲۲/۵۰ درصد)، برنامه توسعه گردشگری داخلی (۴۴/۴۸ درصد) و برنامه توسعه دولت الکترونیک (۳۷/۴۶ درصد)، بیشترین میزان رشد را داشته‌اند. تنها سه برنامه توسعه سرمایه‌گذاری گردشگری (۰۹/۳۹- درصد)، برنامه حمایت از

توسعه صادرات صنایع دستی (۳۴/۹۲- درصد) و برنامه توسعه گردشگری پایدار (۲۱/۰۵- درصد)، با کاهش در اعتبارات همراه بوده‌اند.

در این میان، ذکر برخی نکات در خصوص برنامه‌های مربوطه حائز اهمیت است:

- برنامه جذب گردشگران ورودی به کشور (۱۷۰۶۰۰۱۰۰۰) که براساس قانون بودجه سال ۱۳۹۹ مبلغ (۹۲۴,۷۹۰ میلیون ریال) بودجه دریافت کرده است در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با تغییراتی مواجه بوده اولاً اعتبار پیش‌بینی شده به (۱,۱۴۸,۸۰۰ میلیون ریال) افزایش پیدا کرده است و ثانیاً با توجه به اهداف تعریف شده در اسناد بالادستی در این خصوص و تغییرات نرخ ارز در یک‌سال اخیر، این هزینه بسیار ناچیز است.

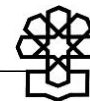
- در برنامه توسعه گردشگری داخلی (۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰) مبلغ ۵۸۷,۲۲۷ میلیون ریال پیش‌بینی شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ (۴۰۶,۴۴۶ میلیون ریال) افزایش داشته است. اما این نکته قابل تأمل است که با توجه به گزارشات سازمان‌های جهانی در خصوص اهمیت گردشگری داخلی در احیای مجدد این صنعت پس از شیوع بیماری کرونا در طی سال آتی، به نظر این بودجه کفایت نکرده و تدابیر لازم در خصوص حمایت از فعالان صنعت در نظر نگرفته است.

در خصوص اقدامات/ فعالیتهای ذیل برنامه‌های اصلی وزارت، تغییراتی در عناوین، جابه‌جایی، اضافه/ حذف شدن برخی اقدامها و همچنین تغییرات در میزان بودجه، قابل بحث است. در خصوص تغییر عناوین به مواردی نظیر تبدیل عنوان «طراحی و معرفی برند ملی گردشگری» به «معرفی برند ملی گردشگری»^۱ (کد ۱۷۰۶۰۰۱۰۰۵) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹، می‌توان اشاره کرد. اگرچه این تغییر عناوین غالباً با طرح عناوینی دقیق‌تر همراه بوده است، اما در برخی از موارد با مطلوبیت همراه نیست. به‌عنوان مثال فعالیت شناسایی، معرفی و ساماندهی و توسعه گردشگری جنگل‌ها و سواحل به ویژه (مکران) (کد ۱۷۰۶۰۰۴۰۰۲) در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ به توسعه گردشگری ساحلی تغییر یافته است. اگرچه عنوان جدید از گستره موضوعی بیشتری برخوردار می‌باشد، اما مسلماً با حذف لفظ جنگل‌ها از متن اقدام مربوطه، رسالت تعیین شده در برنامه ششم توسعه از محل اعتبارات هزینه‌ای مغفول خواهد ماند.^۲

در خصوص جابه‌جایی اقدامات ذیل برنامه‌ها به‌عنوان مثال می‌توان به جابه‌جایی دو اقدام مدیریت بر فرایندها و نظارت بر اجرای نظام جامع آموزش کشور (کد ۱۷۰۶۰۰۲۰۱۴) و شناسایی و توسعه مقاصد جدید کمتر شناخته شده گردشگری (کد ۱۷۰۶۰۰۲۰۱۵) از ذیل برنامه توسعه گردشگری پایدار و الکترونیک (کد ۱۷۰۶۰۰۴۰۰۰) در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ به ذیل برنامه توسعه گردشگری داخلی

۱. با توجه به اتمام مرحله تولید برند ملی گردشگری و ورود آن به فاز معرفی و تبلیغات، این تغییر عنوان، منطقی به نظر می‌رسد.

۲. ساماندهی گردشگری جنگل‌های شمال و شمال‌غرب و زاگرس و سواحل شمال و جنوب تا پایان سال اول برنامه (بند «ب» ماده (۱۰۰) قانون برنامه ششم توسعه).

(کد ۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، اشاره کرد. شاید بتوان تا حدی کاهش در برنامه توسعه گردشگری پایدار و افزایش در برنامه توسعه گردشگری داخلی را ناشی از این جابه‌جایی دانست. انجام فرایندهای مربوط به اعطای تسهیلات و کمک‌ها در حوزه گردشگری (۱۷۰۶۰۰۳۰۰۶)، انجام طرح مطالعاتی حفاظت پیشگیرانه (موزه سبز) (کد ۱۷۰۸۰۰۱۰۷۳) و توسعه فناوری های نوین در حوزه‌های مرتبط (۱۸۰۵۰۷۰۰۶۶)، از جمله اقدامات جدید در نظر گرفته شده برای مصارف وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی هستند. ایجاد، ساماندهی و پایش سامانه‌های آماری و نظارت بر حوزه گردشگری (کد ۱۷۰۶۰۰۴۰۰۱)، معرفی تنوع فرهنگی و توسعه گردشگری اقوام ایرانی (کد ۱۷۰۶۰۰۴۰۰۶) و تهیه و پایش تحقق اسناد راهبردی بخش (کد ۱۷۰۸۰۰۱۰۵۵) از جمله اقدامات حذف شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، به‌شمار می‌روند.

در خصوص فعالیت‌ها/اقدام‌ها، می‌توان تذکراتی را مطرح کرد:

- از جمله اقدامات مطلوب که در قانون بودجه سال جاری نیز مطرح شده بود، حمایت و پوشش بیمه‌های مجموعه‌های تاریخی، فرهنگی و طبیعی کشور (۱۷۰۴۰۰۲۰۲۴) است که در راستای تحقق ماده (۱۷) «قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی - فرهنگی» مصوب سال ۱۳۹۸ در نظر گرفته شده است.
- اقدام/فعالیت «بیمه‌های اجتماعی شاغلان صنایع دستی شناسه‌دار» در ذیل «برنامه احیا و رشد تولیدات صنایع دستی (۱۷۰۷۰۰۱۰۰۰)» با کاهش اعتبار پیش‌بینی شده مواجه است. این درحالی است که رویکرد دولت باید در جهت حمایت از هنرمندان و استادکاران این حوزه باشد که در واقع گامی در جهت قانون حمایت از هنرمندان و استادکاران و فعالان صنایع دستی مصوب ۱۳۹۶ است.
- در مجموع، اشاره به دو موضوع کلیدی در خصوص اعتبارات مصرفی حائز اهمیت است. نخست اینکه اگرچه برخی از فعالیت‌ها در طی سالیان متمادی و در عناوین مختلف از محل اعتبارات دولتی در حوزه‌های مورد بحث، بودجه دریافت کرده‌اند، اما تغییرات یا خروجی مطلوبی در این زمینه‌ها به‌دست نیامده است. برای مثال می‌توان به فعالیت بسترسازی و ایجاد نظام حساب‌های اقماری گردشگری (کد ۱۷۰۶۰۰۴۰۰۷) اشاره کرد که بیش از ۹ سال است که به‌صورت مختلف اعتبار دریافت می‌کند، ولی تاکنون آمار علمی و قابل اتکایی از وزارتخانه مربوطه در حوزه‌های فعالیتش اعم از میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ارائه نشده است. به‌نظر می‌رسد که سازوکار اجرایی این موضوع نیازمند تغییر و تحولاتی است که در نهایت به تهیه و تدوین نظام آماری جامع و مستدل در حوزه‌های فعالیت منجر شود. همچنین باید گفت که تنظیم و اجرای طرح‌های آماری بیشتر نیازمند هماهنگی بین‌سازمانی با سایر ذی‌نفعان و نقش‌آفرینان این حوزه از جمله دستگاه‌های عضو شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری است.
- دوم اینکه اگرچه وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی متولی اصلی سه حوزه مربوطه است، اما به صراحت در قوانین و اسناد کشور به جایگاه و نقش‌آفرینی ذی‌نفعان مختلف اشاره شده است. قوانینی همچون قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی - فرهنگی (مصوب ۱۳۹۸)، قانون

حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی (مصوب ۱۳۹۶) و اسنادی همچون سند راهبردی توسعه گردشگری (مصوب ۱۳۹۹)، وظایفی را برای سایر دستگاه‌ها در حوزه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تعریف کرده‌اند که مسلماً نیل به آنها مستلزم تعریف اعتبارات مرتبط با وظایف ایشان می‌باشد. این درحالی است که هر ساله در لوایح بودجه کشور تخصیص اعتبار به دستگاه‌ها در ارتباط با وظایف تعریف شده در سه حوزه مورد نظر، مغفول مانده است. در این زمینه می‌توان به بند «۱۴» سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی ۱۳۸۹/۱/۱۴ مقام معظم رهبری مبنی بر «کل‌نگری، همسوسازی، هماهنگی و تعامل اثربخش دستگاه‌های اداری به منظور تحقق اهداف فرباشی» اشاره کرد.

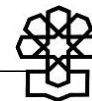
ب) تحلیل اعتبار طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای

اعتبار طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ذیل وزارتخانه مذکور در برآورد لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ معادل ۷،۵۰۲،۵۶۰ میلیون ریال است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ معادل ۲۷/۱۱ درصد رشد داشته است. وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و دستگاه‌های تابعه آن از محل فصول اداره امور عمومی، فصل میراث فرهنگی، فصل گردشگری، فصل صنایع دستی و فصل تحقیق و توسعه امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری، اعتبار تملک دارایی سرمایه‌ای دریافت می‌کند.

اقدام اجرای طرح جامع فناوری و اطلاع‌رسانی (کد ۱۰۰۲۰۵۷۰۱۴) جمله اقدامات مشترکی در ذیل فصل اداره امور عمومی است که از محل آن دستگاه‌های مختلف از جمله وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، بودجه دریافت می‌کنند. برآورد اعتبار این اقدام برای وزارت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ برابر با ۶۰،۰۰۰ میلیون ریال است که دو برابر رقم در نظر گرفته شده برای سال جاری است (۳۰،۰۰۰ میلیون ریال).

دو برنامه تملک سرمایه‌ای برای وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در ذیل فصل میراث فرهنگی در نظر گرفته شده است؛ برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول، ناملموس، طبیعی و فرهنگی و همچنین برنامه گسترش خدمات موزه‌ای.

برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول، ناملموس، طبیعی و فرهنگی، برنامه‌ای است که وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری از محل آن بودجه دریافت می‌کنند (۳،۶۷۱،۹۰۰ میلیون ریال). رقم این مبلغ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۲۱/۳۳ درصد افزایش داشته است. این برنامه شامل اقداماتی نظیر حفاظت و آماده‌سازی و مرمت آثار ثبت شده کشور در فهرست جهانی (۲۳ پروژه)، خرید حریم و ابنیه و اشیای با ارزش تاریخی (۱۰۰ شیء و ۱۰۰ مورد) و ساماندهی و تعمیر بناهای مهم تاریخی و مساجد جامع تاریخی (۶۲۵۰ بنای تاریخی)، است.

بخشی از اعتبار برنامه گسترش خدمات موزه‌های که برای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی برآورد شده است برابر با ۲,۰۶۴,۰۰۰ میلیون ریال است. این رقم نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹، برابر با ۴۰/۳۹ درصد است. ایجاد سیستم حفاظتی و ساخت مخازن امن در موزه‌ها و کاخ‌موزه‌ها (۱۱۸ موزه)، از جمله اقدامات مطلوب در ذیل برنامه گسترش خدمات موزه‌های می‌باشد.

در فصل گردشگری تنها برنامه دارای برآورد تملک سرمایه‌های برنامه توسعه گردشگری داخلی که تمام اعتبار ۱,۴۷۱,۶۶۰ میلیون ریالی آن به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تعلق دارد. این رقم نسبت برآورد سال جاری، ۲۵/۷۸ درصد افزایش داشته است. توجه به موضوع تأمین زیرساخت‌های گردشگری در ذیل این برنامه از جمله نقطه قوتی است که طبق روال سال جاری، مجدداً تکرار شده است. اما در رابطه با اقدام کمک‌های فنی و اعتباری و احداث سرویس‌های بهداشتی بین‌راهی دو نکته قابل طرح است؛ نخست، با وجود تخصیص اعتبار به این ردیف از سال ۱۳۸۷ تاکنون هنوز عدم دسترسی به سرویس‌های بهداشتی کافی/ مناسب از جمله دغدغه‌های اصلی صنعت گردشگری به‌شمار می‌رود، موضوعی که نیازمند مسئله‌یابی دقیق است. دوم اینکه سال پایانی پروژه ۱۴۰۰ اعلام شده بود که در لایحه سال جاری به سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

ذیل فصل صنایع دستی برآوردی ۲۲۵,۰۰۰ میلیون ریالی برای برنامه احیا و رشد تولیدات صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در نظر گرفته شده است. اعتبار مذکور نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۳۲/۳۵ درصد رشد داشته است. این برآورد ۲۲۵,۰۰۰ میلیون ریالی شامل دو فعالیت کلیدی کمک‌های فنی و اعتباری به بخش غیردولتی حوزه صنایع دستی و همچنین ایجاد و تجهیز کارگاه‌های هنرهای سنتی و شهرها و روستاهای جهانی صنایع دستی است. کمک‌های فنی و اعتباری به بخش غیردولتی حوزه صنایع دستی برای ۵ پروژه در نظر گرفته شده است. اما در فعالیت دیگر، ایجاد و تجهیز ۳۰ شهر و روستای جهانی صنایع دستی و ۳۱ کارگاه هنرهای سنتی مد نظر می‌باشد.

ج) اعتبارات محل ردیف بودجه‌های متفرقه

۱. در جزء «۵۰» ردیف متفرقه ۵۳۰,۰۰۰ (اعتبارات ردیف‌های موردی - موقت) با عنوان «تقویت یگان حفاظت میراث فرهنگی از محل واگذاری اموال توقیفی» بودجه‌ای برابر ۹۰,۰۰۰ میلیون ریال (۹ میلیارد تومان) برای کمک یگان حفاظت میراث فرهنگی پیش‌بینی شده است. این تدبیر می‌تواند اقدامات غیر ساماندهی شده و بعضاً غیرقانونی این حوزه را نظام‌مند کند.

۲. در جزء «۷۰» ردیف متفرقه ۵۳۰,۰۰۰ (اعتبارات ردیف‌های موردی - موقت) با عنوان «درآمد حاصل از صدور و تمدید مجوزها یا اخذ جرائم موضوع قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی» بودجه‌ای برابر ۱۰۰,۰۰۰ میلیون ریال (۱۰ میلیارد تومان) ذیل اعتبارات هزینه‌ای وزارتخانه پیش‌بینی شده است.

۳. در جزء «۱۳» ردیف متفرقه ۵۵۰,۰۰۰ (اعتبارات ردیف‌های موردی - موقت) با عنوان «سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری - کمک و ارائه حمایت مالی جهت تأمین سرمایه اولیه صندوق

توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی» بودجه‌ای برابر ۲۱,۶۰۰ میلیون ریال (۲ میلیارد و ۱۶۰ میلیون تومان) برای کمک به صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی پیش‌بینی شده است. در این باره می‌توان گفت این صندوق نیازمند حمایت‌های بیشتری است تا بتواند وظایف قانونی که به آن محول شده است را به‌نحو مطلوب انجام دهد.

۴. در جزء «۸۳» ردیف متفرقه ۵۵۰,۰۰۰ (اعتبارات ردیف‌های موردی - موقت) با عنوان «ایجاد و راه‌اندازی بازارچه‌های صنایع دستی» بودجه‌ای برابر ۱۰۰,۰۰۰ میلیون ریال (۱۰ میلیارد تومان) ذیل اعتبارات تملکی وزارتخانه پیش‌بینی شده است.

جزء «۷۰» ردیف متفرقه ۵۳۰,۰۰۰ و جزء «۸۳» ردیف متفرقه ۵۵۰,۰۰۰ در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به ردیف‌های متفرقه اضافه شده‌اند.

اعتبارات متفرقه انتقال‌یافته به جداول ۷ و ۱۰ ماده‌واحد شامل:

۱. «اشتغال و ترویج صنایع دستی» با اعتبار ۲۰۰,۰۰۰ میلیون ریال (حدود ۲۰ میلیارد تومان) (اعتبار هزینه‌ای). (تقریباً بدون تغییر نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹)

۲. «توسعه زیرساخت‌ها و تأسیسات گردشگری و حمایت از بخش میراث فرهنگی و صنایع دستی» با اعتبار ۱۵۱,۸۶۴ میلیون ریال (حدود ۱۵ میلیارد تومان) (۴۱,۲۲۷ میلیون ریال اعتبار هزینه‌ای و ۱۱۰,۶۳۷ میلیون ریال اعتبار تملک‌داری‌های سرمایه‌ای) (کاهش ۹۵ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹).

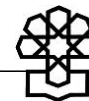
۳. «سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری-تأمین، آماده‌سازی و اداره موزه‌ها و ابنیه تاریخی» با اعتبار ۴۷۵,۰۰۰ میلیون ریال (۴۷ میلیارد و پانصد میلیون تومان) (۲۱۱,۱۱۱ میلیون ریال اعتبار هزینه‌ای و ۲۶۳,۸۹۹ میلیون ریال اعتبار تملک‌داری‌های سرمایه‌ای) (کاهش ۲۳ درصدی نسبت به قانون بودجه ۱۳۹۹).

در مجموع می‌توان گفت ردیف‌های متفرقه انتقال‌یافته لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ (۸۲۶,۸۶۴ میلیون ریال) نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ (۴,۰۷۷,۲۹۶ میلیون ریال) از کاهش ۷۹/۷۲ درصدی برخوردار بوده است که بیشترین کاهش مربوط به موضوع توسعه زیرساخت‌ها و تأسیسات گردشگری و حمایت از بخش میراث فرهنگی و صنایع دستی است.

د) درآمدهای وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری^۱

شامل درآمدهای متعلق به بخش‌های وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها

۱. به جدول شماره ۴ پیوست رجوع شود.

و اماکن تاریخی فرهنگی و شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی می‌شود. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، رشد درآمدی ۴۳/۹۳ درصدی (معادل ۲,۴۸۷,۵۵۰ میلیون ریال) رخ داده است، لکن این در شرایطی است که ردیف کمک‌های بلاعوض اشخاص حقیقی، سازمان‌ها و مؤسسات مالی و بین‌المللی (شماره طبقه‌بندی ۳۱۰۴۰۸) محقق شده فرض شود. هرچند که لحاظ این ردیف براساس پیشنهاد سال گذشته مرکز پژوهش‌ها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، نکته مثبتی به‌شمار می‌رود؛ اما مسلماً تحقق آن مستلزم ایجاد بستر لازم است.

همچون درآمد حاصل از کمک‌های بلاعوض اشخاص حقیقی، سازمان‌ها و مؤسسات مالی و بین‌المللی - سهم ۴۰/۲ درصدی از درآمدها- در آمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی نیز سهم بسزایی (۴۰/۲ درصد) در تحقق درآمدهای این وزارت دارد. درآمد حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی، خدمات آموزشی و فرهنگی، صدور و تمدید مجوزها یا اخذ جرائم، خدمات پژوهشی و تحقیقاتی و سود سهام ابرازی، در حدود ۲۰ درصد باقیمانده از درآمدهای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی را تشکیل می‌دهند.

علاوه بر این، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ مبلغ هشت صد هزار (۸۰۰,۰۰۰) ریال از عوارض خروجی برای توسعه زیرساخت‌ها و تأسیسات گردشگری و حمایت از بخش میراث فرهنگی و صنایع دستی اختصاص داده می‌شود (جدول شماره ۱). هرچند که نحوه تخصیص این رقم به وزارتخانه واضح و شفاف نیست، با وجود این پیش‌بینی دولت از محل درآمد عوارض خروج از کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ حدود ۱,۱۰۲,۳۷۲ میلیون ریال است که حدود یک‌شانزدهم سال قبل (۱۶,۱۰۰,۰۰۰ میلیون ریال)، است و بنابراین درآمد وزارتخانه کمتر خواهد شد.

جمع‌بندی

۱. از لایحه پیشنهادی بودجه سال ۱۴۰۰ این انتظار می‌رفت که با توجه به آسیب‌های وارده بر پیکره نحیف صنعت گردشگری ناشی از پاندمی و ویروس کرونا و تعطیلی کسب‌وکارهای زنجیره خدمات گردشگری، تمهیداتی جهت تقویت و حمایت از این بخش آسیب‌دیده در نظر گرفته شود.
۲. با توجه با ابلاغ سند راهبردی توسعه گردشگری توسط معاون اول محترم ریاست‌جمهوری در شهریورماه سال جاری (۱۳۹۹) انتظار بر این بود که در راستای وظایف و تکالیفی که هیئت محترم وزیران برای وزارتخانه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ذیل سند مشخص کرده است، بودجه کافی برای اقدامات و فعالیت‌های تعیین شده به وزارتخانه پیش‌بینی شود که متأسفانه آثار ابلاغ این سند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ مشاهده نمی‌شود. علاوه‌براین، وظایف متعددی برای سایر ذی‌نفعان نیز در این

سند و در راستای توسعه گردشگری در نظر گرفته شده است که متأسفانه تدابیر لازم در ساختار بودجه‌ریزی سایر دستگاه‌ها برای انجام وظایف مزبور، اندیشیده نشده است.

۳. با توجه به اینکه در میان نیروی شاغل در بخش گردشگری، راهنمایان تور، نقش مؤثری در هدایت و تأمین نیازمندی‌های مادی، معنوی و غنای روحی گردشگران دارند و عملکرد آنها می‌تواند موجب رونق جریان گردشگری هر مقصد گردشگری باشد و از آنجا که حدود ۵ هزار نفر راهنمای شناسه‌دار توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی دارای کارت راهنمای گردشگری هستند که قریب از نیمی از آنها از هیچ‌گونه پوشش بیمه‌ای برخوردار نیستند، لذا دولت می‌تواند با اندیشیدن تمهیدات لازم جهت فراهم نمودن پوشش بیمه‌ای تأمین اجتماعی برای آن دسته از راهنمایان گردشگری که به تأیید وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی دارای فعالیت مستمر در این حوزه بوده و فاقد پوشش بیمه تأمین اجتماعی هستند زمینه تداوم رونق صنعت گردشگری را فراهم آورد.

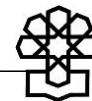
۴. در نهایت اینکه با توجه به اینکه مجموعه تلاش‌های وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی باید در افزایش تعداد گردشگران ورودی به کشور تجلی یابد و این موضوع به‌عنوان یکی از دستور کارگذاری‌های اصلی این وزارتخانه محسوب می‌شود و از آنجا که وزارت مذکور مسئول امور خدمات مربوط به آنها در زمان اقامت در کشور است، لذا باید تمهیداتی (مانند تعیین سهم وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از عوارض ورودی به کشور) اندیشیده شود که دولت موجبات ارائه خدمات مطلوب به گردشگران ورودی را فراهم آورد.

۵. برخی از برنامه‌ها/فعالیت‌ها اگرچه از محل اعتبارات دولتی سالیانه بودجه دریافت کرده‌اند، اما تاکنون خروجی مطلوب از آنها دریافت نشده است. از جمله این فعالیت‌ها می‌توان به ایجاد نظام حساب‌های اقماری گردشگری اشاره داشت؛ که اگر چه سال‌های متمادی به این فعالیت با عناوین مختلف اعتبار تعلق گرفته است، اما تاکنون آماری قابل اتکا از سوی وزارت مربوطه در این خصوص منتشر نشده است.

علاوه بر موارد فوق ظرفیت‌های قانونی دیگری در قانون حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی (مصوب ۱۳۹۶/۱۰/۲۶ مجلس شورای اسلامی) و قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی - فرهنگی (مصوب ۱۳۹۸/۴/۲) وجود دارد که در صورت تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی این قوانین، وزارتخانه مذکور می‌توانست از ظرفیت بودجه‌ای بیشتری برخوردار گردد.

پیشنهاد‌های بودجه‌ای

۱. الحاق جزئی به جزء «۳» بند «ب» تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور
در راستای تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه صنایع دستی و گردشگری و جهت بسترسازی لازم برای ایجاد اشتغال پایدار در حوزه‌های مذکور پیشنهاد می‌شود حوزه «گردشگری و

صنایع دستی» به ادامه موضوعات جزء «۳» بند «ب» تبصره «۱» لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور اضافه شود.

۲. الحاق جزئی به بندهای تبصره «۸» لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

به استناد ماده (۹۷) قانون برنامه ششم توسعه دولت مکلف است به منظور تعمیق ارزش‌ها، باورها و فرهنگ مبتنی بر هویت اسلامی و ترویج سیره و سنت اهل بیت (ع) و استفاده بهینه از ظرفیت معنوی اماکن زیارتی در شهرهای مقدس مشهد، قم و شیراز و برگزاری و تمهید امکانات لازم مراسم سالیانه پیاده‌روی اربعین، نسبت به شناسایی دقیق نیازها و مشکلات زائران، برنامه‌ریزی و تدوین سازوکارهای لازم جهت ساماندهی امور زائران و تأمین زیرساخت‌های لازم از طریق حمایت از شهرداری‌ها و بخش‌های غیردولتی و همچنین توسعه امکانات، فعالیت‌های فرهنگی و خدمات زیارتی در قطب‌های زیارتی و گردشگری مذهبی و فراهم نمودن زمینه زیارت و اجرای طرح‌های (پروژه‌های) زیربنایی مورد نیاز در قالب بودجه‌های سنواتی اقدام نماید.

از طرفی با توجه به ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه از سوی رهبر معظم انقلاب بر پایه اقتصاد مقاومتی، مبنی بر «توسعه پایدار صنعت ایرانگردی به گونه‌ای که ایرانگردهای خارجی تا پایان برنامه ششم به حداقل پنج برابر افزایش یابد» و نیاز به وجود اماکن و تأسیسات اقامتی، پذیرایی و تفریحی استاندارد در کشور و افزایش این گونه مراکز و سوابق این موضوع در قانون بودجه سنوات گذشته (مانند بند «ز» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۸۵)؛ ایجاب می‌نماید که شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌های شهرهای زیارتی نسبت به تخصیص اعتبارات لازم جهت توسعه زیرساخت‌های گردشگری، بالاخص در استان‌های کمتر توسعه یافته مورد توجه قرار گیرد. در این راستا پیشنهاد می‌شود که عبارت زیر به تبصره «۸» اضافه شود:

به استناد (ماده ۹۷) قانون برنامه ششم توسعه و به منظور توسعه امکانات، فعالیت‌های مذهبی، فرهنگی و خدمات زیارتی در قطب‌های زیارتی و گردشگری مذهبی، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها مکلفند تا از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را در قالب فصول و برنامه‌های استانی به منظور توسعه زیرساخت‌های گردشگری مذهبی در شهرهای زیارتی، اختصاص دهند.

۳. اصلاح جزئی موضوع ردیف ۱ بند «ب» تبصره «۸» لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

در راستای بند «ب» ماده (۲) قانون برنامه ششم توسعه و اجرای مؤثر قانون حمایت از احیا، بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری و احیای بافت‌های تاریخی و با توجه به بند «ز» ماده (۷) اساسنامه شرکت بازآفرینی شهری ایران همکاری و حمایت از برنامه‌های حفاظت و مرمت ابنیه تاریخی و ارزشمند از طریق تملک، مرمت و بهره‌برداری مجدد در راستای سیاست‌های باززنده‌سازی محدوده‌های هدف با رعایت قوانین و مقررات مربوط بخشی از اعتبارات این شرکت صرف احیای بافت‌های تاریخی خواهد شد؛ لکن با توجه به بند «۱۱» ماده (۳) قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی، هماهنگی با

وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در این خصوص الزامی است. در این راستا پیشنهاد می‌شود که :

عبارت «با هماهنگی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی» قبل از جمله «صرف احیای بافت‌های تاریخی» اضافه شود.

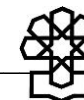
۴. الحاق جزئی به موضوع مواد تبصره «۱۰» لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

به منظور تشویق اشخاص حقیقی و حقوقی به مشارکت در احداث، تکمیل، تجهیز فضاها، حفاظت، مرمت و نگهداری از بناهای تاریخی، فرهنگی، مساجد و حوزه‌های علمیه و مستند به مفاد حقوقی موضوع بند «۱۲» قانون حمایت از احیاء، بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری که در آن تصریح شده است «دولت می‌تواند هزینه‌های بخش‌های غیردولتی به منظور تأمین خدمات و فضاها، عمومی، فرهنگی، گردشگری، آموزشی، مذهبی و ورزشی در مناطق یادشده را جزء هزینه‌های قابل قبول مالیاتی مؤدیان محسوب نماید» و همچنین با توجه به ذکر این موضوع در قوانین بودجه سنوات گذشته (بند «د» تبصره «۱۰» قانون بودجه سال ۱۳۹۸) پیشنهاد می‌شود که متن زیر به‌عنوان بند «د» به تبصره «۱۰» اضافه گردد:

«هزینه‌های اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی در نگهداری، حفاظت، مرمت آثار، بناها، موزه‌ها و مجموعه‌های فرهنگی - تاریخی با تأیید وزارت به‌عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی محسوب می‌شود».

۵. الحاق جزئی بند حمایتی تبصره «۱۶» لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

با توجه به ماهیت حمایتی تبصره «۱۶» لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور از اقشار و افراد محروم و مناطق کم برخوردار کشور و توسعه کارآفرینی و اشتغال پایدار برای این افراد و مناطق و همچنین با توجه بندهای «۹» و «۱۱» سیاست‌های کلی اشتغال (ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) ۱۳۹۰/۴/۲۸) جهت استفاده از فرصت‌های گردشگری و صنایع دستی برای ایجاد مشاغل پایدار، به منظور حمایت از کسب و کارهای حوزه صنایع دستی و گردشگری که متحمل خسارات فراوان ناشی از پاندومی کوید ۱۹ شدند لازم است حوزه‌های مزبور نیز از تسهیلات مد نظر ذیل بند «و» بهره‌مند گردند.

جدول ۱. برآورد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری (ملی و استانی) (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان امور / فصل	اعتبارات هزینه‌ای در لایحه ۱۴۰۰	یارانه ها	اعتبارات تملک سرمایه‌ای در لایحه ۱۴۰۰	جمع کل		درصد رشد فصل از امور در لایحه ۱۴۰۰	سهم هر فصل از امور در لایحه ۱۴۰۰
					قانون ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰		
۱۷۰۰۰۰۰۰۰	امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری	۱۰۷,۰۷۵,۳۹۴	۳,۷۷۰,۰۰۰	۲۵,۸۸۴,۳۲۲	۱۰۸,۱۵۸,۱۰۹	۱۳۶,۷۲۹,۷۱۶	۲۶/۴۱	
۱۷۰۴۰۰۰۰۰	فصل میراث فرهنگی	۲,۸۳۱,۳۱۱	۰	۶,۴۰۵,۲۸۹	۷,۸۰۶,۵۹۴	۹,۲۳۶,۶۰۰	۱۸/۳۱	۶/۷۵
۱۷۰۶۰۰۰۰۰	فصل گردشگری	۲,۰۸۰,۰۲۷	۰	۱,۵۸۲,۲۹۷	۵,۳۹۵,۹۶۵	۳,۶۶۲,۳۲۴	-۳۲/۱۲	۲/۶۷
۱۷۰۷۰۰۰۰۰	فصل صنایع دستی	۱,۳۲۵,۰۰۰	۰	۲۲۵,۰۰۰	۱,۲۴۰,۶۴۷	۱,۵۵۰,۰۰۰	۲۴/۹۳	۱/۱۳
	مجموع سه فصل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۶,۲۳۶,۳۳۸	۰	۸,۲۱۲,۵۸۶	۱۴,۴۴۳,۲۰۶	۱۴,۴۴۸,۹۲۴	۰/۰۳	۱۰/۵۶

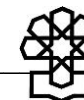
جدول ۲. مقایسه اعتبارات دستگاه‌های وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با قانون بودجه سال ۱۳۹۹

(میلیون ریال)

کد دستگاه	عنوان	جمع اعتبارات هزینه‌ای		اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای			درصد رشد
		قانون ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰	درصد رشد	جمع		
					قانون ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰	
۱۱۳۷۰۰	وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۵,۴۰۹,۲۴۰	۶,۰۱۱,۱۳۸	۱۱/۱۳	۸,۸۲۰,۰۵۶	۷,۹۳۲,۰۸۶	-۱۰/۰۷
۱۱۳۷۰۶	پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری	۵۵۰,۰۰۰	۷۳۳,۰۰۰	۳۳/۲۷	۳۵,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۱۴/۲۹
۱۱۳۷۰۷	مرکز مطالعاتی منطقه‌ای حفظ میراث فرهنگی ناملوس در آسیای میانه و غربی	۳۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۳۳/۳۳	۰	۰	۰
۲۸۴۱۰۰	شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی	۰	۰	۰	۱۵۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۳۳/۳۳
	مجموع اعتبارات	۵,۹۸۹,۲۴۰	۶,۷۸۴,۱۳۸	۱۳/۲۷	۹,۰۰۵,۰۵۶	۸,۱۷۲,۰۸۶	-۹/۲۵

جدول ۳. مصارف دستگاه‌های وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی بر حسب برنامه و خروجی سال ۱۴۰۰ (میلیون ریال)

درصد رشد	جمع		مصارف دستگاه وزارتخانه در سال ۱۴۰۰			شرح دستگاه و برنامه فعالیت	شماره دستگاه، برنامه
			اختصاصی	متفرقه	هزینه عمومی		
	قانون ۱۳۹۹	لایحه ۱۴۰۰					
۱۱/۱۳	۶۰۱۱،۱۳۸	۵،۴۰۹،۲۴۰	۲۰۰،۰۰۰	۴۵۲،۳۳۸	۵،۳۵۸،۸۰۰	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱۱۳۷۰۰
۳۷/۴۶	۳۲،۰۰۰	۲۳،۲۸۰	۰	۰	۳۲،۰۰۰	برنامه توسعه دولت الکترونیک	۱۰۰۲۰۵۷۰۰۰
۰/۸۵	۱،۲۴۴،۱۱۱	۱،۲۳۳،۶۱۸	۲۰۰،۰۰۰	۸۴،۱۱۱	۹۶۰،۰۰۰	برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول، ناملموس طبیعی و فرهنگی	۱۷۰۴۰۰۲۰۰۰
۲۵/۸۴	۲۶۰،۰۰۰	۲۰۶،۶۱۰	۰	۰	۲۶۰،۰۰۰	برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی اشیای فرهنگی و تاریخی	۱۷۰۴۰۰۳۰۰۰
۱۰/۷۱	۸۱۷،۰۰۰	۷۳۷،۹۸۷	۰	۱۲۷،۰۰۰	۶۹۰،۰۰۰	برنامه گسترش خدمات موزه‌ای	۱۷۰۴۰۰۵۰۰۰
۲۲/۵۴	۱۲۶،۰۰۰	۱۰۲،۸۲۰	۰	۰	۱۲۶،۰۰۰	برنامه بررسی و شناسایی تجهیز، مرمت و آماده‌سازی آثار، بناها، بافت‌ها و محوطه‌های باستان‌شناختی و تاریخی	۱۷۰۴۰۰۶۰۰۰
۲۴/۲۲	۱،۱۴۸،۸۰۰	۹۲۴،۷۹۰	۰	۰	۱،۱۴۸،۸۰۰	برنامه جذب گردشگران ورودی به کشور	۱۷۰۶۰۰۱۰۰۰
۴۴/۴۸	۵۸۷،۲۲۷	۴۰۶،۴۴۶	۰	۴۱،۲۲۷	۵۴۶،۰۰۰	برنامه توسعه گردشگری داخلی	۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰
-۳۹/۰۹	۲۲۴،۰۰۰	۳۶۷،۷۲۹	۰	۰	۲۲۴،۰۰۰	برنامه توسعه سرمایه‌گذاری گردشگری	۱۷۰۶۰۰۳۰۰۰
-۲۱/۰۵	۱۲۰،۰۰۰	۱۵۲،۰۰۰	۰	۰	۱۲۰،۰۰۰	برنامه توسعه گردشگری پایدار	۱۷۰۶۰۰۴۰۰۰
۵۰/۲۲	۵۹۵،۰۰۰	۳۹۶،۰۸۲	۰	۱۷۰،۰۰۰	۴۲۵،۰۰۰	برنامه احیا و رشد تولیدات صنایع دستی	۱۷۰۷۰۰۱۰۰۰
۴۳/۱۶	۴۵۰،۰۰۰	۳۱۴،۳۳۰	۰	۱۰،۰۰۰	۴۴۰،۰۰۰	برنامه طراحی و ترویج صنایع دستی	۱۷۰۷۰۰۲۰۰۰
-۳۴/۹۲	۲۸۰،۰۰۰	۴۳۰،۲۲۵	۰	۲۰،۰۰۰	۲۶۰،۰۰۰	برنامه حمایت از توسعه صادرات صنایع دستی	۱۷۰۷۰۰۳۰۰۰
۶/۱۴	۵۲،۰۰۰	۴۸،۹۹۴	۰	۰	۵۲،۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی در زمینه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱۷۰۸۰۰۱۰۰۰
۱۶/۶۱	۷۵،۰۰۰	۶۴،۳۱۹	۰	۰	۷۵،۰۰۰	برنامه آموزش‌های مهارتی در زمینه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱۸۰۲۰۷۳۰۰۰
۳۳/۲۷	۷۳۳،۰۰۰	۵۵۰،۰۰۰	۱۰۰،۰۰۰	۰	۶۳۳،۰۰۰	پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری	۱۱۳۷۰۶
۲۹/۹۹	۳۳۴،۲۰۰	۲۵۷،۱۰۳	۵۶،۰۰۰	۰	۲۷۸،۲۰۰	برنامه اکتشاف باستان‌شناختی و تاریخی	۱۷۰۴۰۰۱۰۰۰
۳۷/۵۵	۳۶۰،۰۰۰	۲۶۱،۷۲۲	۳۷،۰۰۰	۰	۳۲۳،۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی در زمینه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱۷۰۸۰۰۱۰۰۰
۲۴/۴۶	۳۸،۸۰۰	۳۱،۱۷۵	۷،۰۰۰	۰	۳۱،۸۰۰	برنامه توسعه فن‌آفرینی	۱۸۰۵۰۱۲۰۰۰
۳۳/۳۳	۴۰،۰۰۰	۳۰،۰۰۰	۰	۰	۴۰،۰۰۰	مرکز مطالعات منطقه‌ای حفظ میراث ناملموس در آسیای میانه و غربی	۱۱۳۷۰۷
۳۳/۳۳	۴۰،۰۰۰	۳۰،۰۰۰	۰	۰	۴۰،۰۰۰	برنامه شناسایی و حفظ میراث فرهنگی ناملموس	۱۷۰۴۰۰۴۰۰۰

جدول ۴. اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و دستگاه‌های تابعه از طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای در سال ۱۴۰۰ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان برنامه / اقدام	عملکرد دوران برنامه پنجم و قبل از آن	عملکرد ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	برآورد ۱۴۰۰	پیش‌بینی سال‌های بعد	جمع کل
	فصل اداره امور عمومی						
۱۰۰۲۰۵۷۰۱۴	اقدام/ فعالیت اجرای طرح جامع فناوری و اطلاع‌رسانی	۸۹,۲۱۱	۲۲,۶۹۱	۳۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۷۰۱,۹۰۲
	فصل میراث فرهنگی						
۱۷۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول، ناملموس، طبیعی و فرهنگی	۸,۳۹۸,۲۲۷	۴,۵۲۸,۲۵۱	۳۰,۲۶,۱۹۹	۳,۶۷۱,۹۰۰	۲,۲۶۱,۰۰۰	۲۱,۸۸۵,۵۷۷
۱۷۰۴۰۰۸۰۰۰	برنامه گسترش خدمات موزه‌های	۳,۴۱۵,۲۳۳	۱,۸۷۶,۰۹۶	۱,۴۹۵,۸۰۰	۲,۰۶۴,۰۰۰	۵,۳۹۰,۰۰۰	۱۴,۲۴۱,۱۲۹
۱۷۰۶۰۰۰۰۰۰	فصل گردشگری						
۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه گردشگری داخلی	۴,۲۸۴,۱۳۰	۱,۶۸۷,۰۷۵	۱,۱۷۰,۰۰۰	۱,۴۷۱,۶۶۰	۸,۱۶۷,۰۰۰	۱۶,۷۷۹,۸۶۵
۱۷۰۷۰۰۰۰۰۰	فصل صنایع دستی						
۱۷۰۷۰۰۱۰۰۰	برنامه احیا و رشد تولیدات صنایع دستی	۲۶۶,۴۶۴	۲۹۰,۹۷۵	۱۷۰,۰۰۰	۲۲۵,۰۰۰	۱,۵۴۰,۰۰۰	۲,۴۲۲,۴۳۹
۱۷۰۸۰۰۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری						
۱۷۰۸۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی در زمینه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۲۲۶,۱۹۴	۶,۵۷۱	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۴۵۲,۷۶۵
	جمع	۱۶,۶۷۹,۴۵۹	۸,۴۱۱,۶۵۹	۵,۹۰۱,۹۹۹	۷,۵۰۲,۵۶۰	۱۸,۰۵۸,۰۰۰	۵۶,۴۸۳,۶۷۷
	درصد رشد				۲۷/۱۱		

جدول ۵. مقایسه درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی برحسب دستگاه و جزء در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با قانون بودجه سال ۱۳۹۹

(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	قانون بودجه سال ۱۳۹۹			لایحه بودجه سال ۱۴۰۰			درصد رشد
		درآمد عمومی	درآمد اختصاصی	جمع	درآمد عمومی	درآمد اختصاصی	جمع	
۱۱۳۷۰۰	وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۹۷۸.۳۱۳	۷۵۰.۰۰۰	۱.۷۲۸.۳۱۳	۱.۸۸۷.۵۵۰	۶۰۰.۰۰۰	۴۳.۹۳	
۱۱۳۷۰۰	وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۹۵۷.۵۰۰	۶۵۰.۰۰۰	۱.۶۰۷.۵۰۰	۱.۸۶۷.۵۰۰	۵۰۰.۰۰۰	۴۷.۲۸	
۱۳۰۳۰۱	درآمدهای حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی	۲۰۰.۰۰۰	۰	۲۰۰.۰۰۰	۱۶۰.۰۰۰	۰	-۲۰.۰۰	
۱۴۰۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۷.۵۰۰	۰	۷.۵۰۰	۷.۵۰۰	۰	۰.۰۰	
۱۴۰۱۲۵	درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله	۶۵۰.۰۰۰	۰	۱.۳۰۰.۰۰۰	۵۰۰.۰۰۰	۵۰۰.۰۰۰	-۲۳.۰۸	
۳۱۰۴۰۸	کمک‌های بلاعوض اشخاص حقیقی، سازمان‌ها و مؤسسات مالی و بین‌المللی	موجود نبود	موجود نبود	موجود نبود	۱.۰۰۰.۰۰۰	۰	۱۰۰.۰۰	
۱۵۰۱۳۷	درآمد حاصل از صدور و تمدید مجوزها یا اخذ جرائم موضوع قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی	موجود نبود	موجود نبود	موجود نبود	۱۰۰.۰۰۰	۰	۱۰۰.۰۰	
۱۵۰۱۰۶	درآمدهای حاصل از جرائم و فروش صیدآلات، چوب‌آلات، ادوات و مواد بازداشتی	۱۰۰.۰۰۰	۰	۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰	۰	۰.۰۰	
۱۱۳۷۰۶	پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری	۰	۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰	۰	۱۰۰.۰۰۰	۰.۰۰	
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۰	۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰	۰	۱۰۰.۰۰۰	۰.۰۰	
۱۱۳۷۱۰	وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری - صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی	۲۰.۰۰۰	۰	۲۰.۰۰۰	۲۰.۰۰۰	۰	۰.۰۰	
۱۳۰۳۰۱	درآمدهای حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی (از جمله امکانات، اماکن و فضاهای آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرایی)	۲۰.۰۰۰	۰	۲۰.۰۰۰	۲۰.۰۰۰	۰	۰.۰۰	
۲۸۴۱۰۰	شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی	۱۰	۰	۱۰	۵۰	۰	۴۰۰.۰۰	
۱۳۰۱۰۱	درآمد سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت علی‌الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۱۰	۰	۱۰	۵۰	۰	۴۰۰.۰۰	

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور.
۲. قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.

شماره مسلسل: ۱۷۳۴۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۳۵. بودجه بخش میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

نام دفتر: مطالعات آموزش و فرهنگ (گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری)
تهیه و تدوین کنندگان: شهاب طلایی شکری، ندا زرندیان
اظهار نظر کنندگان: علی اصغر شالبافیان، مرتضی شکوهی، محمد برزگر خسروی
ناظران علمی: صادق ستاری فرد، مسعود فیاضی
ویراستار تخصصی: _____
ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. میراث فرهنگی
۲. صنایع دستی
۳. گردشگری
۴. لایحه بودجه ۱۴۰۰
۵. قانون بودجه ۱۳۹۹

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶